

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВИЩА КРАЇН ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ

Анотація

У роботі проводиться аналіз основних макроекономічних показників країн пострадянського простору: Російської Федерації та України. Як показав детальний аналіз макросередовища країн, жодна держава не мала достатньо вагомих інструментаріїв задля потужного економічного розвитку. Це позначилося перш за все на основних макроекономічних показниках. Звичайно, значну роль відігравав державний менеджмент та відсутність дієвих реформ. Але в даному дослідженні розглядається фактичний стан макроекономічних показників та їх безпосередній вплив на якість життя населення.

Як виявилось з проведеного дослідження, у найвигіднішому становищі була Російська Федерація. Централізація влади та виробництва дозволила Росії залишити під своєю владою найбільші підприємства із завершеним циклом виробництва. Ще однією перевагою були сформовані інституційні одиниці, які потребували реформування, а не формування з нуля. Окрім того, територія країни з багатими природними надрами не могла зрівнятися з жодною країною пострадянського простору. Але й такі переваги не захистили економіку РФ від гіперінфляції, максимуму якої вона досягла у 1992 році; скорочення виробництва на 60%; скорочення заробітних плат та зниження загального рівня і якості життя населення. Все це у 1998 році спричинило дефолт країни.

Ретроспективний аналіз дав змогу виявити основні проблеми, з якими стикнулася Україна: високий ступінь мілітаризації економіки; незавершений цикл виробництва – тільки 20 % готової продукції; залежність від імпорتنих енергоносіїв (Росія, Туркменістан); зношення основних засобів на підприємствах, не конкурентоспроможність вітчизняної продукції. Саме ці причини дали поштовх до економічної кризи, яка почалася з 1991 р. і тривала до початку нового тисячоліття. Наслідки були аналогічними, що й у РФ. Надалі економічні процеси в обидвох країнах почали заново відтворюватися і розвивати основні напрями економічної діяльності до наступної економічної кризи 2008 року.

Проведений аналіз дав змогу прослідкувати всі зміни, що відбулися на рівні основних макроекономічних показників; виявити основні чинники впливу на формування криз у двох країнах та підтвердив циклічність економіки.

Ключові слова: ВВП, інфляція, ІСЦ, рівень життя, виробництво, зайняте населення, безробітне населення.

Ю.А. Урсакий, к.э.н.,

Черновицкий торгово-экономический институт КНТЕУ, г. Черновцы

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО ПОЛОЖЕННЯ СТРАН ПОСТСОВЕТСЬКОГО ПРОСТРАНСТВА

Аннотация

В работе проводится анализ основных макроэкономических показателей стран постсоветского пространства: Российской Федерации и Украины. Как показал детальный анализ макросреды стран, ни в одного государства не было достаточно веских инструментариев для мощного

экономического развития. Это сказалось в первую очередь на основных макроэкономических показателях. Конечно, значительную роль играл государственный менеджмент. Но в данном исследовании рассматривается фактическое состояние макроэкономических показателей и их непосредственное влияние на качество жизни населения.

Как показало проведенное исследование, в самом выгодном положении из всех стран оказалась Российская Федерация. Централизация власти и производства позволила России оставить под своей властью крупнейшие предприятия с завершённым циклом производства. Ещё одним преимуществом были сформированы институциональные единицы, которые требовали реформирования, а не формирования с нуля. Кроме того, территория страны с богатыми природными недрами, не могла сравниться ни с одной страной постсоветского пространства. Но и такие преимущества не защитили экономику РФ от гиперинфляции, максимума, которого она достигла в 1992 году; сокращение производства; сокращение заработных плат и снижение общего уровня и качества жизни населения. Все это в 1998 году привело к дефолту страны.

Ретроспективный анализ позволил выявить основные проблемы, с которыми столкнулась Украина: большая степень милитаризации экономики; незавершённый цикл производства готовой продукции; зависимость от импортных энергоносителей (Россия, Туркменистан); износ основных средств на предприятиях, неконкурентоспособность отечественной продукции. Именно эти причины дали толчок к экономическому кризису, который начался с 1991 г., и длился до начала нового тысячелетия. Последствия были аналогичными, что и в РФ. В дальнейшем экономические процессы в обеих странах начали заново воспроизводиться и развивать основные направления экономической деятельности к следующему экономическому кризису 2008 года.

Проведенный анализ позволил проследить все изменения, произошедшие на уровне основных макроэкономических показателей; выявить основные факторы влияния на формирование кризисов в двух странах и подтвердил цикличность экономики.

Ключевые слова: ВВП, инфляция, ИПЦ, уровень жизни, производство, занятое население, безработное население.

Постановка проблеми. Для будь-якої країни, що орієнтована на засади розвитку людських цінностей, соціально-економічних пріоритетів, становлення відповідних рівних демократично-правових засад становлення суспільства, – показники рівня та якості життя населення – є тими орієнтирами, які узагальнюють та демонструють загальнонаціональні напрямки розвитку кожної країни та її загальний стан добробуту.

Порівнюючи та аналізуючи Російську Федерацію та Україну, виокремлюються різні ситуації щодо стану рівня та якості життя. Кожна з країн має свої особливості щодо розвитку. Але всі без винятку піддаються впливу чинників, які можуть позитивно або негативно впливати на рівень та якість життя суспільства.

Пріоритетність впливу тих чи інших факторів, які впливають на повноцінне достойне життя суспільства, випливає із суті понять «рівня» та «якості життя населення». Дані детермінанти характеризуються ступенем задоволення різного роду потреб, за допомогою яких можливе нормальне функціонування населення. Звичайно, яким би чином суспільство не намагалось віддавати перевагу духовним потребам, на першому місці завжди стоять матеріальні цінності. А матеріальні потреби прямо пропорційно залежать від економічного стану країни.

Після розпаду Радянського Союзу кожна з країн, що входила до об'єднання, залишилася у невідгданому становищі. Особливість командно-адміністративної економіки – її централізація – поставила Україну та багато пострадянських країн у менш вигідне становище, ніж саму Росію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Низка вітчизняних та закордонних вчених приділяють увагу причинам розпаду Радянського Союзу з філософської та психологічної точки зору (А. В. Петров, М. Багров, І. Гевко, Дж. Бейкер тощо). Розглядалися насамперед зовнішні та внутрішні фактори, що спричинили роз'єднання держав, зрідка апелюючи до макропоказників. Яценко Н. розглядає десятилітній період (1999-2008 рр.) як провальний з точки зору проведення ефективної державної політики. А. Ф. Горячук основну увагу приділяє динаміці ВВП та валового заощадження, а також трансформацію валового заощадження у валове нагромадження. Багато відомостей щодо загального економічного становища країн пострадянського простору можна черпати з підручників економічної історії.

Цілі дослідження: виявити основні макроекономічні фактори впливу на економічні процеси в досліджуваних країнах; проаналізувати основні макроекономічні показники 1991-2008 рр.; дослідити вплив економічної ситуації на рівень життя населення.

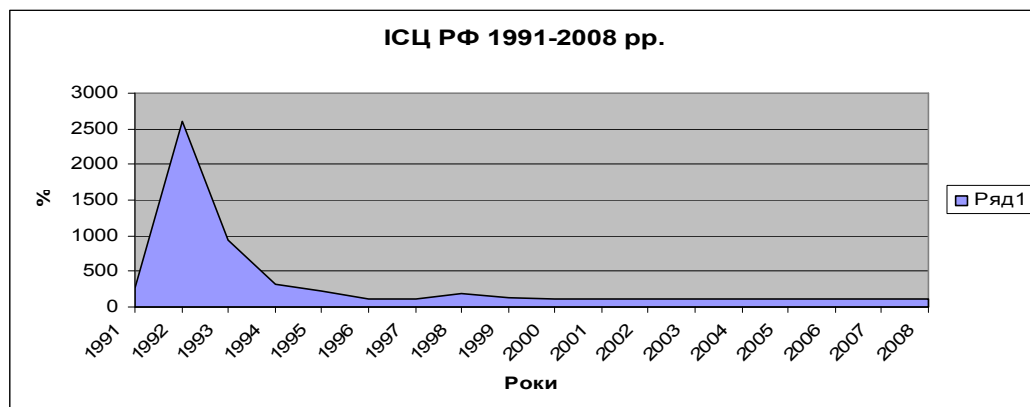
Виклад основного матеріалу. Централізація влади та виробництва дозволила Росії залишити під своєю владою найбільші підприємства із завершеним циклом виробництва. Ще однією перевагою були сформовані інституційні одиниці, які потребували реформування, а не формування з нуля, а також найбільша територія з багатими природними надрами, з якою не могла зрівнятися жодна країна пострадянського простору.

Основними проблемами, з якими стикнулася Україна, проявляється у дії факторів:

1. Зовнішніх: великий ступінь мілітаризації економіки (30-40%); незавершений цикл виробництва – тільки 20% готової продукції; залежність від імпортних енергоносіїв (Росія, Туркменістан).
2. Внутрішніх: зношення основних засобів на підприємствах, не конкурентоспроможність вітчизняної продукції.
3. Саме ці причини дали поштовх до економічної кризи, яка почалася з 1991 р.

Порівнюючи макроекономічне становище РФ з Україною, у перші роки незалежності виявляється однакова для країн проблема – неефективного управління економікою, що призвело до катастрофічних наслідків. Так, ВВП Росії у 1995 р. становив 62,1% до рівня 1990 р. скорочення виробництва промислової продукції у всіх без винятку галузях відбулося на 60%. В свою чергу лібералізація цін призвела до їх стрімкого зростання. На території країни гіперінфляція панувала декілька років, а максимального значення

досягла у 1992 р. – 2869% до рівня 1990 р. ціни на продукти першого витжку збільшилися у декілька разів (рис. 1).

*Рис. 1. Динаміка ІСЦ РФ у 1991-2008 рр.**

*Джерело: складено автором на основі 1.

Варто зауважити, якщо у 1990 р. м'ясо птиці коштувало 3,60 руб./кг, то у 1993 р. – 2250 руб./кг, відповідно хліб 0,8 руб./кг – 500 руб./кг; картопля 0,8 руб./кг – 250 руб./кг. Як наслідок, зменшилось споживання всіх продуктів харчування, зате споживання алкоголю зросло у декілька разів. На кошик з основних продуктів у 1990 р. витрачали 51,4 руб. при середньомісячній ЗП у сумі 305 руб.; у 1995 р. – 297,8 тис. руб. при середній ЗП у 378 тис. руб.; за аналогічний набір товарів у 2008 р. сплачували 2870 руб. із середньомісячною заробітною платою 16940 руб. Порівнявши дані, можна дійти висновку, що у 1990 р. за середньомісячний дохід можна придбати 6 таких кошиків; у 1995 р. – 1,27; 2000 р. – 1,9; 2008 р. – 5,9.

Паралельно із зменшенням всіх соціально-економічних параметрів, в Україні невпинно скорочувались показники рівня та якості життя громадян. Найбільшого апогею деградація економіки досягла у 1993 р. – рівень інфляції досягнув 10255%. Падіння виробництва порівняно з 1990 р.: ВВП – 70,6%; промислового виробництва – 82,2%; сільськогосподарської продукції – 78,2%. Рівень та якість життя населення впав до критичних норм. За межею бідності опинилися 64% населення. Купівельна спроможність середньої заробітної плати за продуктами харчування скоротилася до 3-9 разів; мінімальна зарплата – 10-29 разів. Загалом, реальні доходи громадян зменшилися до 19% порівняно з 1999 р.

Негативні тенденції в економічній сфері Росії призвели до того, що у 1992 р. 49,7 млн. росіян мали доходи, нижчі за прожитковий мінімум. У 1995 р. 50% населення знаходилося за межею бідності, а середньомісячна зарплата росіян, еквівалентна 20-60 дол. США, спонукала населення вижити. Саме в цей період відбулося розшарування населення.

**ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ
ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ**

Незначне покращення економічної ситуації викликала азійська криза 1998 р. (рис. 2).

Рис. 2. Динаміка ВВП РФ за 1992-2008 рр.*

*Джерело: складено автором на основі 2

Девальвація російського рубля, падіння темпів росту економічної системи в цілому на деякий час залишила за межею бідності понад 50% населення. Падіння реальних доходів населення на 25% спричинило зміни у структурі споживання.

Починаючи з 2000 року економіка країни виходить із стану рецесії, що позначається як на макропоказниках, так і на показниках рівня життя. Обсяг ВВП поступово зростає, виробництво товарів та послуг у 2001 р. збільшило на 5,3% відносно 2000 р. – це стосується основних галузей економіки: промисловості, будівництва транспорту, сільськогосподарської продукції та роздрібною торгівлі. Обсяг інвестицій в основний капітал збільшився на 4,2%. Показник реальної заробітної плати виріс на 21%, а реальні грошові доходи – на 6,5% відповідно (рис. 3).

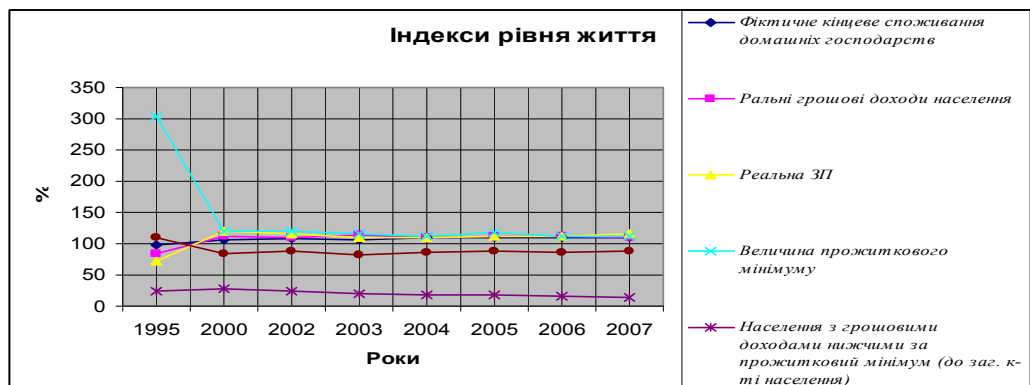

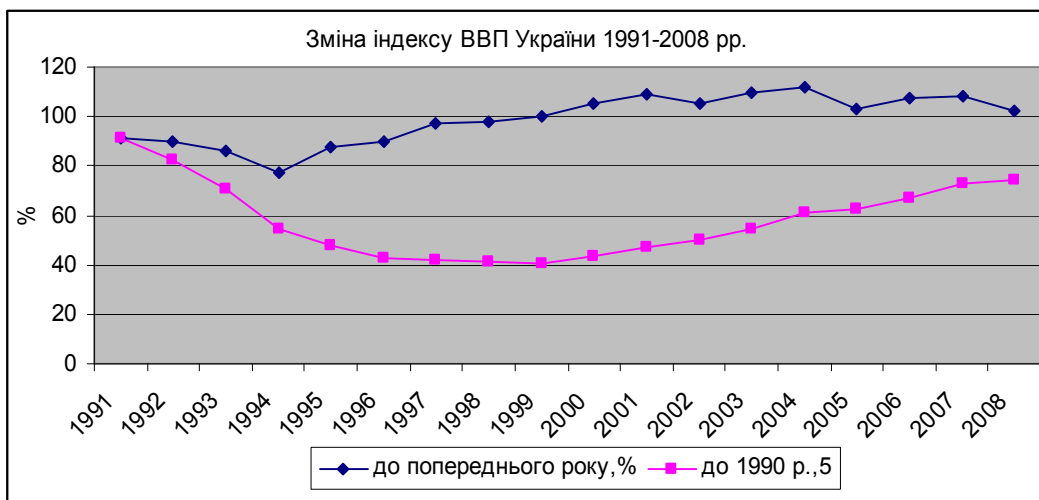
Рис. 3. Динаміка основних показників рівня життя Російської Федерації*

*Джерело: складено автором на основі 3

За період глибокої кризи 1991-1994 рр. в Україні відбулося фізичне та моральне зношення продуктивних сил, інтелектуального капіталу, перевищення пропозиції над попитом, і як наслідок: велика кількість продукції залишається у складських приміщеннях. Неплатоспроможність та банкрутство багатьох підприємств призвело до зменшення зайнятості та збільшення безробіття. Рівень фактичного безробіття у 1994 р. становив 20-25%, а з урахуванням вимушених відпусток та при прихованого безробіття досягав 40%.

Певні позитивні тенденції у соціальному захисті почали проявлятися у 1995 році, коли номінальна заробітна плата перевищила зростання споживчих цін. З жовтня 1994 р. відбувається позитивне зростання доларового еквівалента середньої зарплати. Введення грошової одиниці у 1996 р. збільшило довіру до національної валюти, а курс гривні до долара залишався відносно стабільним до 1998 р., зменшується дефіцит державного бюджету. Починаючи з 1995 р. вповільнюються теми падіння ВВП та промислового виробництва (рис. 4).

Завдяки політичним реформам, «азіатській» кризі 1998 р., не вдалося довести економіку України до катастрофічного дефолту (на відміну від РФ). Удвічі виріс курс гривні до долара США; зубожіння населення; ВВП зменшився на 1,2% до 1997 р., на 0,7% відбулося падіння виробництва промислової продукції порівняно до 1997 р. [3].

*Рис 4. Динаміка індексу реального ВВП України 1991-2008 рр.**

*Джерело: складено автором на основі 5

Як видно з рисунку 4, ВВП країни змінювалося з різною динамікою. Його коливання були зумовлені всебічними факторами, як внутрішнього так і зовнішнього характеру.

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Ознаки виходу країни з кризи розпочалися 1999 р., коли прослідковувалась незначна динаміка росту основних макроекономічних показників:

1. ВВП – його номінальний розмір збільшився з 26,7 млрд. грн. у 2003 р. до 948 млрд. грн. у 2008 р. і становив 74,1% ВВП від 1990 р. Найбільшу частку у створенні ВВП становлять: переробна промисловість (36%); послугова діяльність (20%) – 2008 р. на противагу (38% і 18%) у 2002 р. відповідно. Натомість частка сільськогосподарської продукції у створенні ВВП зменшилась на 4,5%, а будівництво збільшилось на 1,9% і становило 117362 млн. грн. за період 2002-2008 рр.

2. Випуск промислової та сільськогосподарської продукції: переробної та добувної, про що свідчить їхня частка у створенні ВВП. Вже у 2006 р. рівень промислового виробництва перевищив рівень 1990 р. на 0,8% [6]. Обсяги реалізованої промислової продукції збільшились на 706192,8 млн. грн. і становили 917035,5 млн. грн. у 2008 р. порівняно з 2001 р. (рис. 5).

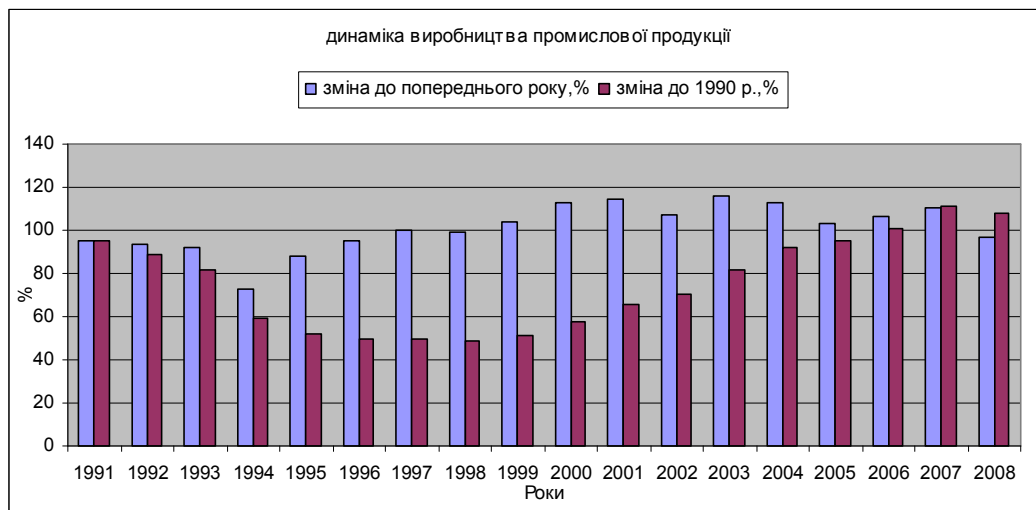

Рис. 5. Динаміка виробництва промислової продукції України*

*Джерело: складено автором на основі 7

3. Зменшення кількості безробітних. Основною причиною вивільненого населення є економічний чинник, що пов'язаний із циклічними коливаннями в економіці країни. В динаміці даний показник зменшився із 40,2% у 2000 р. до 28,1% у 2008 р. Вагому частку у структурі безробітних займають звільнені за власним бажанням. За вісім досліджуваних років даний показник коливається на рівні 30%-40%. Як видно з таблиці, у відсотковій динаміці показник рівня зайнятості має позитивну тенденцію. Що ж стосується реальної кількості населення, то вона варіюється. Це зумовлено насамперед природним рухом населення (табл. 1).

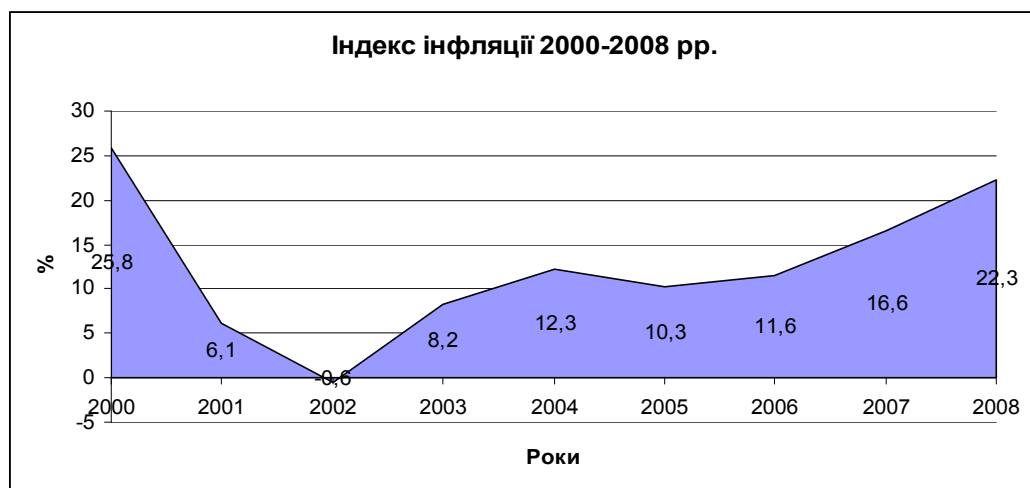
Таблиця 1

Динаміка економічно активного населення України у 2000-2008 рр.*

Роки	Зайняте населення тис. осіб	У % до відповідної групи	Безробітне населення у віці 15-70 р. тис. осіб	У % до відповідної групи
2000	20175	55,8	2655,8	11,6
2001	19971,5	55,4	2455	10,9
2002	20091,2	56,0	2140,7	9,6
2003	20163,3	56,2	2008	9,1
2004	20295,7	56,7	1906,7	7,2
2005	20680	57,7	1600,8	6,8
2006	20730,4	57,9	1515	6,4
2007	20904,7	58,7	1417,6	6,4
2008	20972,3	59,3	1425,1	8,8

*Джерело: складено автором на основі 8.

4. Рівень інфляції. Збереження інвестиційної та виробничої активності у 2001 р. допомогли знизити рівень споживчих цін на 4,2%, збільшуючи реальні доходи споживачів. 2002 р. став особливим з погляду інфляційних процесів. Вперше за час незалежності в Україні проявилася дефляція на рівні 0,6% (рис. 6).

*Рис. 6. Динаміка ІСЦ України у 2000-2008 рр.**

*Джерело: складено автором на основі 9.

Така ситуація була зумовлена зниженням цін на споживчому ринку протягом року. А передумовою зниження цін були такі причини, як профіцит державного бюджету, стабільність валютного курсу та гарний збір урожаю. 2003 р. ознаменувався підвищенням інфляції, це пов'язувалось перш за все з лібералізацією цін на імпортне зерно. Ще більший «стрибок» інфляції у 2004 р. був зумовлений підвищенням цін на паливо, сировину для тваринництва; надходження від приватизації та збільшення соціальних витрат. Виважена

**ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ
ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ**

грошово-кредитна політика НБУ допомогла уповільнити інфляційні процеси. Але непередбачувана ціна на газ, підвищення споживчих цін та комунальних послуг у наступному році призвели до стрімкого інфляційного ривка на наступні три роки.

Це дало змогу незначною мірою підвищити реальні доходи населення та вирівняти коефіцієнт Джинні – у 2000 р. наявний грошовий дохід населення збільшився на 6,3% до попереднього року (табл. 2).

Таблиця 2

Основні соціальні показники населення України у 2000-2008 рр.*

Роки	Сукупні витрати в середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство, грн.	Середній розмір домогосподарства, осіб	Чисельність населення із середньодушовими загальними доходами у місяць, нижчими прожиткового мінімуму у % до загальної кількості населення:	Темпи зростання номінальної та реальної заробітної плати	Прожитковий мінімум	Коефіцієнт Джинні
2000	426,5	2,76	80,2	99,1	270,1	0,44
2001	541,3	2,73	82,7	119,3	311,3	0,46
2002	607,0	2,71	83,3	118,2	342	0,45
2003	658,3	2,62	76,2	115,2	342	0,44
2004	736,8	2,62	65,6	123,8	362,23	0,46
2005	903,5	2,61	55,3	120,3	423	0,46
2006	1229,4	2,60	50,9	118,3	463	0,47
2007	1442,8	2,60	29,3	112,5	526,3	0,36
2008	1722,0	2,60	18,1	106,3	675	0,38

*Джерело: складено автором на основі 8.

Аналіз вищенаведеної таблиці констатує той факт, що незважаючи на позитивні зрушення в економіці країни, якісно це не позначилось на рівні життя населення. Так, реальні видатки домашніх господарств за досліджувані роки збільшились в середньому на 19%, а реальна заробітна плата тільки на 15%. Якщо піку межі бідності населення досягло у 2003 р. (83,3), то станом на 01.01.2009 р. даний відсоток варіював на межі 18%. Намагання уряду збільшити прожитковий мінімум теж не зазнали великих успіхів (за досліджувані роки він збільшився у 2,3 рази, а витрати домогосподарств – аж у 4 рази).

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Проаналізувавши макроекономічне становище України та Росії, виявлено низку факторів, що вплинули на подальший соціально-економічний розвиток обидвох країн. Зокрема, у Росії це як позитивні (централізація влади та виробництва, потужна сировинна база сформовані інституційні одиниці), так і негативні (провали у фіскальній та монетарній політиці).

Також проведене дослідження макроекономічної ситуації за 18 років виявило перш за все неефективність державного менеджменту, про що свідчать основні економічні показники: підвищення ІСЦ, збільшення рівня безробіття, падіння ВВП тощо. Змінивши тип економічної системи країни, їх нові керівники не змогли пристосуватись до викликів ринкової економіки. Це стосується як РФ, так і України. Намагання збільшити власні доходи залишали поза інтересом важливі державні економічні процеси. За майже два десятиліття досліджуваних років це переросло у хронічну хворобу, коли після невеличкого покращення настає глибока криза. Варто зазначити, що у досліджуваних країнах у першій половині 90-х рр. керівництво вдавалося до маневрів зниження прожиткового мінімуму.

В аналізі економічних тенденцій та рівня життя прослідковується явна пропорційна залежність. Саме тому, не маючи ефективної економіки, неможливо побудувати процвітаюче суспільство. Дане дослідження дало змогу прослідкувати основні тенденції розвитку економіки України і РФ на основі основних макроекономічних показників та виявити основні фактори впливу на них. На основі проведеного аналізу буде здійснене дослідження подальших економічних процесів та їхній взаємозв'язок з основними соціальними показниками.

Список використаних джерел:

1. Федеральная служба государственной статистики [Электронный ресурс] : официальный сайт. – Режим доступа : http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/accoun
2. Федеральная служба государственной статистики [Электронный ресурс] : официальный сайт. – Режим доступа : http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/wages/labour_costs/
3. Яценко Н. Економіка України 1999-2008: втрачене десятиліття / Н. Яценко // Дзеркало тижня. – 2009. – №51. – С. 12-18.
4. Федеральная служба государственной статистики [Электронный ресурс] : официальный сайт. – Режим доступа : http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/tariffs/#
5. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/gdn/tznr/tznr_u/tznr_u.htm
6. Горячук В. Ф. Нагромадження основного капіталу України та державне регулювання цим процесом / В. Ф. Горячук // Теорія та практика державного управління. – 2010. – Вип. 2 (29). – С. 58-65.
7. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/gdvdg_rik/dvdg_u/rozpodil2006_u.htm
8. Основні показники економічного і соціального розвитку України [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/file/link/193410/file/Stat_2008.pdf
9. Статистичний щорічник України за 2008 рік / [За ред. О. Г. Осауленка] ; Державний комітет статистики України. – К. : Техніка, 2009. – 644 с.

Yuliia Ursakii, Candidate of Economic Sciences,
Chernivtsi Institute of Trade and Economics of KNTEU, Chernivtsi

A RETROSPECTIVE ANALYSIS OF MACROECONOMIC POSITION OF POST-SOVIET COUNTRIES

Abstract

Analysis of main macroeconomic factors of Post-Soviet countries: Russia and Ukraine is done in the paper. As the detailed analysis of the countries' macro environment was shown, any country had enough ponderable tools for the potential economic development. It was reflected first of all on main macroeconomic indicators. Certainly, a considerable role was played by a state management and lack of effective reforms. But the actual conditions of macroeconomic indexes and their direct influence on the quality of life of the population and living standards are given in the research.

Russian Federation was in the most advantageous position. Centralization of power and production allowed Russia to leave under its rule the largest enterprises with the complete production cycle. Another advantage was formed institutional units that needed reformation, but not forming from the very beginning. Except that, territory with rich natural mineral resources (80 % of world supplies), could not be compared with any other post-soviet country. But even such advantages did not protect the economy of Russian Federation from hyperinflation, which reached the highest point in 1992 – 2689%: production reducing by 60%; reduction of salaries and decline of general level and quality of life of the population. All these in 1998 led to the default of the country.

The main problems faced by Ukraine were: a large degree of economy militarization (30-40%); uncompleted production cycle – only 20 % finished products; dependence on imported energy (Russia, Turkmenistan); depreciation of fixed assets at enterprises, lack of competitiveness of domestic products. Exactly these reasons gave a shove to the economic crisis, which was begun in 1991, and lasted to the beginning of a new millennium. The results were the same as in Russian Federation.

In subsequent years the economic processes in both countries began reproduce and develop main areas of economic activity till the next economic crisis in 2008.

Conducted analysis gave an opportunity to trace all changes that took place at the level of basic macroeconomic indexes; to identify main factors of influence on the forming of crises in two countries and confirmed the recurrence of the economy.

Keywords: GDP, inflation, CPI, quality of life, production, employed population, unemployed population.

References:

1. The Federal State Statistics Service. Available at: http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/account (Accessed 12 December 2015) (in Russ).

2. The Federal State Statistics Service. Available at: http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/wages/labour_costs/ (Accessed 14 December 2015) (in Russ).

3. Yatsenko, N. (2009). The economy of Ukraine 1999-2008: a lost decade. *Dzerkalo tyzhnia [Mirror of the week]*, vol. 51, pp. 12-18 (in Ukr.).

4. The Federal State Statistics Service. Available at: http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/tariffs/# (Accessed 14 December 2015) (in Russ).

5. The State Statistics Committee of Ukraine. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/gdn/tznr/tznr_u/tznr_u.htm (Accessed 8 December 2015) (in Ukr.).

6. Goriachuk, V. (2010). Ukraine capital accumulation and state regulation of this process. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia [The theory and practice of public administration]*, vol. 2(29), pp. 58-65 (in Ukr.).

7. The State Statistics Committee of Ukraine. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/gdvdg_rik/dvdg_u/rozpodil2006_u.htm (Accessed 8 December 2015) (in Ukr.).

8. Ministry of Finance of Ukraine. *Main indicators of economic and social development of Ukraine*. Available at: http://www.minfin.gov.ua/file/link/193410/file/Stat_2008.pdf (Accessed 16 December 2015) (in Ukr.).

9. The State Statistics Committee of Ukraine (2009). *Statystychnyj schorichnyk Ukrainy za 2008 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2008]*. Ed. Osaulenko, O.H. Tekhnika, Kyiv, 644 p. (in Ukr.).

